

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
ФАКУЛЬТЕТ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова приймальної комісії

Миколаївського національного університету
імені В. О. Сухомлинського

В. Д. Будак

«03»

20 19 року

**ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
ІЗ ПРОФІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН
ДЛЯ ВСТУПУ НА НАВЧАННЯ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ
СТУПЕНЯ МАГІСТРА
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ
012 ДОШКІЛЬНА ОСВІТА**

Розглянуто та затверджено
на засіданні Вченої ради
МНУ імені В. О. Сухомлинського
(протокол № 15 від « 02 » 04 20__ року)

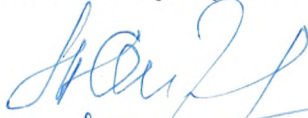
Розглянуто та схвалено
на засіданні приймальної комісії
МНУ імені В. О. Сухомлинського
(протокол № 6 від « 19 » 03 20__ року)

МИКОЛАЇВ 2019

Прийом на навчання за ступенем магістр здійснюється на конкурентній основі за результатами фахового вступного випробування у формі тестування. Вступники проходять тестування в обсязі чинних програм ступеня бакалавр.

Розробники програми фахового вступного випробування:

Професор

О. С. Трифонова

Доцент

Т. А. Лісовська

Затверджено на засіданні кафедри дошкільної освіти
Протокол № 7 від 12 лютого 2019 року

Затверджено на засіданні Вченої ради факультету дошкільної та початкової
освіти
Протокол № 7 від 13 лютого 2019 року

ЗМІСТ

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	4
2. ВИМОГИ ДО РІВНЯ ПІДГОТОВКИ ВСТУПНИКІВ	4
3. ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ.....	6
4. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ.....	13
5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	14

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму фахового вступного випробування зі спеціальності 012 Дошкільна освіта (згідно з Переліком галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266) розроблено на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра відповідної спеціальності.

Програма визначає перелік питань, обсяг, складові та технологію оцінювання знань абітурієнтів під час вступу на навчання для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 012 Дошкільна освіта.

Мета фахового вступного випробування – перевірка рівня теоретичної та практичної підготовки абітурієнтів на базі здобутого ступеня бакалавр і формування рейтингового списку з абітурієнтів, які вступають на навчання для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 012 Дошкільна освіта.

Вступні випробування проводяться в обсязі навчальних програм з основних дисциплін навчального плану ступеня бакалавр – *дошкільна лінгводидактика, екологія та природознавство з методикою навчання, теорія та методика формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку.*

2. ВИМОГИ ДО РІВНЯ ПІДГОТОВКИ ВСТУПНИКІВ

I Дошкільна лінгводидактика

Вступник повинен знати: теоретико-методичні засади методики розвитку рідного мовлення дошкільників, історію становлення та розвитку дошкільної лінгводидактики, актуальні проблеми дошкільної лінгводидактики; завдання з «Мовленнєвого розвитку дітей» в чинних програмах навчання і виховання дітей дошкільного віку; технології розвитку мовлення в дітей раннього й дошкільного віку.

Вступник повинен вміти: складати конспекти занять з розвитку мовлення дітей, сценарії свят рідної мови; розробляти дидактичні ігри і вправи; діагностувальні завдання щодо з'ясування в дітей сформованості різних видів мовленнєвої і комунікативної компетенцій; планувати різні види роботи з розвитку мовлення в різних вікових групах; з дітьми різних категорій і за різних соціальних умов.

II Екологія та природознавство з методикою навчання

Вступник повинен знати: природу рідного краю, видову різноманітність; найбільш цікаві для дітей об'єкти і явища природи нашої планети (поза межами нашої країни); доступні спостереженню дітей дошкільного віку об'єкти Космосу (Сонце, місяць, зорі, планети), їх вплив на людину і довколишню природу та взаємозв'язок між ними; сучасні екологічні проблеми та шляхи їх подолання; вплив природи на формування особистості від пренатального періоду розвитку до молодшого шкільного віку; завдання ознайомлення дошкільників з природою; сучасні наукові дослідження та надбання практики з питань організації роботи з ознайомлення дошкільників з природою;

Вступник повинен вміти: добирати цікаву, доступну та педагогічно-виправдану інформацію про об'єкти та явища природи на основі вікових та індивідуальних особливостей, здібностей конкретної дитини та групи дітей в цілому; знайомити дітей з народними традиціями природокористування, легендами, піснями, малими фольклорними жанрами природничого змісту; використовувати в навчально-виховному процесі різноманітні методи та прийоми розвитку сенсорних відчуттів дітей: спостереження, обстеження об'єктів за допомогою органів чуття, дидактичні ігри та вправи, ігри з природничим матеріалом, працю; визначати тематику спостережень (первинних, повторних, порівняльних та заключних) та проводити їх в куточку природи, на майданчику закладу дошкільної освіти, в найближчому природному оточенні; використовувати ігри з природними матеріалами: снігом, піском, водою, вітром, сонцем, листям, плодами дерев, насінням, проводити нескладні досліди під час прогулянок та екскурсій, самостійної діяльності дітей, відбирати та в доступній цікавій формі подавати дітям природничі знання на спеціальних заняттях і в повсякденному житті з використанням відповідно віку різних методів навчання; наочно демонструвати дітям зв'язки та залежності, що існують у природі: між рослинами і тваринами (комахами, птахами), рослинами і діяльністю людини, тваринами й умовами їх життя, тваринами і людиною з метою формування в дошкільників початкових понять про взаємозалежність, взаємообумовленість і цінність у всіх елементів природи, одним з яких є людина; організовувати працю дітей в природі (куточок природи, квітник, город) з використанням простого інвентарю, шляхом залучення їх до виконання трудових доручень, чергувань, колективної та індивідуальної праці.

III Теорія та методика формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку

Вступник повинен знати: науково-теоретичні та психологічні основи методики формування елементарних математичних уявлень у дітей; загальні питання теорії математики; основні закономірності розвитку математичних уявлень у дітей раннього й дошкільного віку; історію становлення методики математичного розвитку дошкільників; особливості розвитку в дітей уявлень про множину, величину, лічбу; сучасні технології й концепції математичного розвитку дошкільників; мету й завдання формування математичних уявлень у дошкільників; форми, методи навчання математики в різних групах закладу дошкільної освіти.

Вступник повинен вміти: складати і аналізувати конспекти занять для дітей різних вікових груп; аналізувати варіативні програми; добирати ігри, спрямовані на розвиток математичних уявлень у дітей дошкільного віку.

3. ПРОГРАМА ДОДАТКОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Програма навчальної дисципліни «Дошкільна лінгводидактика»

Тема 1. Теоретичні засади розвитку мовлення.

Вчення І.П.Павлова про дві сигнальні системи; О.Г.Іванова-Смоленського, М.І.Красногорського, М.М.Кольцової щодо становлення другої сигнальної системи в дітей; будова центральної й периферійної частин мовленнєвого апарату. Врахування вчення фізіологів у методиці розвитку мовлення дітей.

Використання вчення психологів про мовлення, мовленнєву діяльність. Теорія егоцентричного мовлення Л.С.Виготського, Ж.Піаже. Критичні зауваження та експериментальні дослідження в розвитку егоцентричного та соціалізованого мовлення. Психологічна природа мовлення (Л.С.Виготський, С.Л.Рубінштейн, М.І.Жинкін, О.М.Леонт'єв). Психологічні аспекти мовлення у працях українських учених (Б.Ф.Баєв, Г.С.Костюк, І.О.Синиця, В.А.Семиченко та ін.). психолінгвістика про розвиток мовлення дітей (О.О.Леонт'єв, І.О.Зимняя, О.М.Шахнарович та ін.).

Тема 2. Методика виховання звукової культури мовлення.

Закономірності засвоєння звука дитиною. Стадія крику й белькоту. Дискусійні погляди на час появи й функції белькоту. Значення домовних проявів у становленні звукової культури мовлення. Особливості засвоєння дітьми фонем. Періоди засвоєння дітьми фонем. Роль слухового й мовного аналізаторів у засвоєнні дітьми звуків (В.Бельтюков, О.Гвоздев, Н.Швачкін).

Сприймання звуків на слух і їх артикуляція. Усвідомлення звукового аспекту рідного мовлення. Дослідження вчених (О.Гвоздев, С. Бернштейн, В.Бельтюков, Н.Швачкін, Д.Ельконін, Л.Журова та ін.) засвоєння дітьми звукового аспекту мовлення.

Поняття фонема, звук, звукова культура мовлення: фонетична й орфоепічна правильність мовлення, дикція, мовне дихання, фонематичний і мовний слух, темп мовлення, сила голосу, інтонаційна виразність мовлення. Характеристика компонентів звукової культури мовлення.

Передумови виховання звукової культури мовлення: розвиток слухового й мовленнєво-рухового аналізаторів, фонематичного слуху, гігієна нервової системи, охорона органів слуху, мовлення, носоглотки; правильне мовлення довколишніх, активна мовленнєва практика, наявність дидактичного матеріалу, спільна робота дошкільного навчального закладу й сім'ї.

Особливості звуковимови дітей різних вікових груп.

Завдання й зміст виховання звукової культури мовлення. Прийоми індивідуальної перевірки звуковимови дітей. Дидактичні ігри й вправи у виховання звукової культури мовлення.

Види занять, методика їх проведення в різновікових групах. Місце жанрів фольклору в закріпленні правильної звуковимови (О. С. Трифонова).

Виховання звукової культури мовлення у процесі режимних моментів й на інших заняттях.

Тема 3. Методика словникової роботи в дошкільному навчальному закладі.

Закономірності засвоєння слова дитиною. Перші слова, їх специфіка й особливості. Етапи оволодіння словами. Критика теорії «відкриття» В.Штерна та Ш.Бюлера. Оволодіння значенням слова. Лексичне значення слів. Ступені узагальнення слів за значенням (М.М.Кольцова), засвоєння дітьми прямого й переносного значення слів.

Завдання й зміст словникової роботи в різних вікових групах дошкільного закладу. Добір слів для засвоєння дітьми. Словник-мінімум, тематичні словники.

Принципи словникової роботи: тісний взаємозв'язок слова з фактами реальної дійсності, введення слів на основі активної пізнавальної діяльності; вирішення всіх завдань словникової роботи в єдності. Характеристика методів і прийомів словникової роботи.

Поетична та усна народна творчість у словниковій роботі з дітьми (Н.Р.Кирста); методика використання загадок і прислів'їв у роботі з дітьми. Народні та дидактичні ігри й дидактичні вправи, їх види, зміст і методика проведення в різних вікових групах. Настільно-друковані ігри, народні хороводні ігри та їх місце у словниковій роботі (Н.І.Луцан).

Специфіка занять зі словникової роботи, їх види й методика проведення: ознайомлення з якістьми та властивостями предметів, заняття на формування понять, узагальнень і класифікацію, комплексні й тематичні заняття, методика їх проведення (І.М.Непомняща, В.Й.Логінова, О.С.Ушакова).

Розвиток словника в різних видах діяльності. Робота над словником на заняттях з усіх розділів програми виховання і розвитку.

Тема 4. Методика формування граматично правильного мовлення в дітей дошкільного віку.

Загальне поняття про граматичну будову мови: граматики, морфологія, синтаксис; граматичні значення. Значення засвоєння граматичної будови мови для мовленнєвого розвитку дітей та підготовки їх до школи.

Становлення граматичної будови мови у дітей. О.М.Гвоздев про періоди становлення граматичної будови мови. Особливості засвоєння дітьми речень. Закономірності засвоєння граматичних значень дітьми дошкільного віку. Типові помилки в мовленні дітей та їх причини. Дослідження формування граматичної правильності мовлення в дітей (Ф.О.Сохін та ін.)

Дитяче словотворення, його характеристика, види, типи, причин цього явища. Книга К.І.Чуковського «Від 2 до 5». Словесна творчість, її характеристика (Н. В. Гавриш).

Завдання й зміст формування граматичної правильності мовлення в дітей, умови, необхідні для засвоєння дітьми норм граматики (А. М. Богуш). Шляхи й методи формування граматичної правильності мовлення. Дидактичні ігри, вправи, мовленнєві ситуації, казки, їх місце у формуванні граматичної будови мови (К.Л.Крутій, Й.Н.Маковецька, Н.Лопатинська,

Г.Г.Ніколайчук). Спеціальні заняття з формування граматичної правильності мовлення, методика їх проведення; ознайомлення дітей з реченнями, словами, складом (К. Л. Крутій). Формування граматичної правильності мовлення у процесі режимних моментів та на заняттях з інших розділів програм.

Тема 5. Методика розвитку діалогічного мовлення.

Методика розвитку діалогічного мовлення. Завдання й зміст розвитку діалогічного мовлення в дошкільному навчальному закладі. Розмова вихователя з дітьми в повсякденному спілкуванні - метод розвитку діалогічного мовлення. Вимоги до організації розмов, їх тематика й зміст у кожній віковій групі. Методика організації й проведення розмов з дітьми. Прийоми активізації мовлення мовчазних та соромливих дітей.

Бесіда - основний метод розвитку діалогічного мовлення. Види, зміст і тематика бесід. Методика проведення бесіди: підготовка вихователя й дітей до бесіди, добір наочного, дидактичного, ілюстративного матеріалу та технічних засобів навчання до бесіди. Структура бесіди. Методичні прийоми розвитку діалогічного мовлення дітей в ході бесіди. Види запитань вихователя, вимоги до запитань та відповідей дітей.

Методика формування діалогічного спілкування в дітей. Методи формування потреби у мовленнєвому спілкуванні. Зміст роботи з формування мовленнєвого спілкування. Методи формування культури діалогічного спілкування у дітей.

Тема 6. Методика навчання дітей монологічного мовлення.

Методика навчання дітей монологічного мовлення (розповідання). Зміст і завдання навчання дітей монологічного мовлення. Характеристика методів, прийомів навчання дітей монологічного мовлення. Види розповідей, їх класифікація, послідовність введення різних видів розповідей, їх місце на заняттях з розвитку мовлення. Сучасні дослідження.

Навчання дітей розповідання за дидактичними картинами. Значення картин у навчанні розповідання. Види розповідей за змістом картин. Методика навчання описових розповідей за картиною. Сюжетні й творчі розповіді. Місце розповідей за дидактичними картинами у структурі заняття з розвитку мовлення. Методика навчання дітей розповідання за картинами в різних вікових групах. Сучасні дослідження.

Навчання дітей розповідання за іграшками. Види розповідей. Описові розповіді, їх структура й прийоми навчання. Сюжетні розповіді за однією іграшкою та набором іграшок (за ігровою сюжетною обстановкою). Добір іграшок, вимоги до них. Прийоми навчання розповідання за іграшками в різних вікових групах.

Розповіді дітей з досвіду. Значення цього виду розповідей, вимоги до них. Тематика розповідей. Роль сенсорного досвіду в складанні розповідей. Методичні прийоми навчання розповідання. Методичні прийоми навчання розповідання з власного досвіду: зразок розповіді, план, вказівки. Методика навчання дітей складання листів. Структура заняття й прийоми керівництва (М.С.Лаврик, Ф.О. Сохін, Є.І.Тихеева).

Переказ літературних творів. Суть переказу, його значення для розвитку зв'язного мовлення, пам'яті, мислення. Добір літературних творів для переказу, вимоги до них. Вимоги до дитячих переказів (усвідомленість, послідовність, точність, образність і граматична правильність інтонаційна виразність, елементи творчої доробки). Структурні компоненти заняття. Методичні прийоми навчання дітей переказу: запитання, план, спільний, відображений переказ, підказка, переказ за частинами, ролями, малюнками, з використанням ТЗН, ілюстративного матеріалу, від першої особи, переказ з елементами драматизації та навчання творчого розповідання, інсценування. Особливості навчання переказу в різних вікових групах (А. М. Бородич, Н. В. Малиновська).

Навчання творчого розповідання. Роль чуттєвого досвіду, розвиток самостійності й творчої уяви в ході розповідей. Види й тематика розповідей: складання розповідей за опорними словами, продовження початку (казки) вихователя, складання початку розповіді (казки вихователя, творчі розповіді на тему, розповіді про смішні епізоди, одного героя, розповіді-мініатюри (етюди), самостійне складання казок, небувальщин, складання розповідей, аналогічних прочитаним. Методика проведення кожного з цих видів розповідей. Структурні компоненти заняття й методичні прийоми навчання творчого розповідання (Н.П. Орланова, Н.Ф. Виноградова, Є.І.Тихеева, С.В.Ласунова, Т.Г.Постоян). Методика розвитку креативного мовлення в дітей (Н.В.Гавриш).

Використання сюжетно-рольових, дидактичних ігор, вправ, мовних логічних задач у розвитку зв'язного мовлення дітей. Їх види, зміст, місце на заняттях з розвитку мовлення та в повсякденному спілкуванні. Значення розвитку зв'язного мовлення в підготовці дітей до школи (Л.С. Виготський, В.Г.Захарченко, Н.Ф.Виноградова).

Програма навчальної дисципліни

«Екологія та природознавство з методикою навчання»

Тема 1. Природні умови України. Природа космосу. Рельєф України. Клімат України. Води України.

Рациональне використання природних ресурсів та охорона довкілля – актуальні завдання сьогодення. Всесвіт. Галактики. Поняття про космічний простір. Зірки. Сузір'я . Сонце – зірка - джерело тепла і світла. Утворення, розміщення, будова Сонця. Основні відомості про Сонячну систему. Планети Сонячної системи. їх загальна характеристика. Астероїди. Комети. Метеорити. Супутники. Місяць – супутник Землі. Основні відомості про Місяць. Фази місяця. Планета Земля, її місце в Сонячній системі. Будова Землі. Географічні оболонки Землі. Річний рух Землі.

Тема 2. Тваринний і рослинний світ. Ознайомлення дітей із домашніми тваринами.

Різноманітність тваринного світу України, значення тварин у природі: формування ландшафту, вплив на рослинний покрив, очищення природного середовища, роль у житті людини. Характеристика основних систематичних

груп тварин. Підцарство найпростіші, їх роль у житті людини. Типи: Кишковопорожнинні. Ознайомлення дошкільників із медузами.

Тип Кільчасті черви. Ознайомлення дошкільників з деякими представниками кільчастих червів. Тип Молюски. Особливості їх будови. Ознайомлення дітей з окремими представниками класу двостулкових та черевоногих молюсків. Тип Членистоногі. Особливості їх будови та пристосувань до різноманітного способу життя. Ознайомлення дошкільників із представниками класу ракоподібних, павукоподібних, комах. Ознайомлення дошкільників з рибами. Особливості будови риб.

Загальна характеристика царства рослин. Значення рослин у природі та житті людини. Характеристика рослинності України. Поняття про фітоценоз як природне рослинне угруповання. Ознаки та характеристика основних фітоценозів України – ліса, лук, водойм.

Рослини лісу. Значення лісів в природі і житті людини. хвойні, листяні і мішані ліси. Характеристика основних ярусів лісової рослинності. Ознайомлення дошкільників із рослинами.

Рослини луків. Види луків – заплавні, суходільні, гірські. Особливості рослинності луків. Характеристика найбільш поширених злаків, бобових, різнотрав'я, осок. Рослини водойм, їх особливості. Характеристика основних ярусів рослин водойм. Специфіка ярусності розташування рослин у водоймах. Ознайомлення дошкільників з рослинами водойм.

Тема 3. Становлення і розвиток методики ознайомлення дітей з природою.

Використання природи у вихованні дітей дошкільного віку в історії західної прогресивної педагогіки. Я.А.Коменський про необхідність ознайомлення дітей з природою з раннього віку. Ж.Ж.Руссо про значення спілкування з природою для виховання дітей. Погляди Й.Г.Песталоцці. Використання природи джерела розумового і морального виховання у педагогічній системі Ф.Фребеля. Погляди М.М. Монтессорі на природу як фактор виховання. Використання природи у вихованні дітей дошкільного віку в історії російської та української педагогіки. Принципи відбору знань дітей дошкільного віку про природу. Принцип виховуючого та розвиваючого характеру знань (відбір знань з урахуванням мети виховання, психічних можливостей дітей та завдань ознайомлення з природою).

Загальна характеристика змісту знань дітей про природу, умінь навичок щодо вирощування рослин, догляду за тварин природоохоронної діяльності в природі.

Тема 4. Завдання та принципи ознайомлення дітей з природою.

Ознайомлення дітей з природою. Принципи ознайомлення дошкільників із природою (цілісності і системності, діяльнісного опосередкування та ін.). Завдання і зміст дошкільної освіти на сучасному етапі. Природничо-екологічна компетенція дітей дошкільного віку: її сутність і характеристика.

Тема 5. Куточок живої природи та земельна ділянка в закладі дошкільної освіти.

Куточок живої природи дошкільників. Напрями діяльності дітей у куточку живої природи. Навчально-виховна та пошуково-дослідницька робота в куточку живої природи.

Ділянка закладу дошкільної освіти. Розмір ділянки. Озеленення ділянки: гігієнічні і педагогічні вимоги. Підбір дерев для озеленення ділянки.

Тема 6. Методи та форми ознайомлення з природою.

Спостереження, експеримент, труд, гра. Розповідь, читання художніх творів, бесіди, що проводиться з демонстрацією натуральних об'єктів, або їх зображень в ознайомленні дітей з природою. Методи ознайомлення з природою в групах раннього і молодшого віку. Дидактична гра, показ картин, інструктаж у пізнанні дітьми природи. Практичні методи навчання.

Експерсії, прогулянки, робота в куточку природи, робота на земельній ділянці. Заняття - основна форма організації дітей в ознайомленні їх з природою. Експерсія - це заняття, на якому діти знайомляться з природою в природних умовах: у лісі, на лузі, у саду, біля водойми і т. ін. Виховно-освітнє значення експерсій. Вимоги до проведення експерсії. Прогулянки. Цільові прогулянки по ділянці і з виходом за його межі.

Тема 7. Засоби фіксації знань дітей про природу.

Календарі природи - графічні моделі, які відображають різноманітні, тривало відбуваються явища і події в природі. Ведення календарів - відображення в них змін у природі: ріст і розвиток живих істот, сезонні зміни в природі. Свята та розваги на природничому матеріалі.

Тема 8. Ознайомлення дітей з природою восени.

Ознайомлення дітей з живою і неживою природою в закладі дошкільної освіти. Спостереження за рослинами, працею вихователя в куточку природи.

Тема 9. Ознайомлення дітей з природою взимку.

Експерсії до зимового лісу чи парку (висота сонця над горизонтом, стан неба, чи падає сніг). Результати вимірювання снігу. Спостереження за рослинами: чи всі скинули листки. Визначення назв дерев: за залишками листя; за корою; за гіллям. Специфічні ознаки гілок: колючки в шипшини й глоду, вузли в дуба.

Тема 10. Ознайомлення дітей з природою навесні.

Весняні місяці - оптимальний час для посадки рослин. Закономірності та розмаїття рослинності навесні. Стадії розвитку рослин та їхня будова. Сезонні зміни у природі навесні.

Тема 11. Ознайомлення дітей з природою влітку.

Уявлення про літні явища в природі (жарко, багато квітів, літають метелики, стрибають жаби). Погода влітку (світить сонце - жарко, йде дощ, вітер).

Програма навчальної дисципліни

«Теорія та методика формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку»

Тема 1. Теоретичні основи курсу «Теорія і методика формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку».

Предмет і завдання курсу. Значення навчання елементів математики в закладах дошкільної освіти. Роль математичних знань у всебічному розвитку дошкільників. Становлення методики як науки. Усвідомлення дошкільниками кількісного складу групи предметів (за дослідженнями Г. С. Костюка, Т.М.Леушиної). Роль різних аналізаторів у формуванні уявлень про множину. Загальні дидактичні принципи в навчанні дітей елементарних математичних уявлень.

Тема 2. Проблема розвитку числових уявлень у дітей дошкільного віку.

Пізнання дітьми відношень «багато» – «один», «багато» – «мало», «порівно». Встановлення взаємно-однозначної відповідності між елементами множин, формування уявлень про рівність, нерівність множин. Вплив просторово-якісних особливостей предметів на сприймання дітьми множин. Операції з множинами: об'єднання, вилучення, групування. Способи порівняння множин. Методика проведення занять.

Тема 3. Розвиток у дітей первинних математичних знань про множину, число й лічбу.

Розвиток уявлень про число, методика навчання лічби в різних вікових групах. Навчання кількісної лічби. Утворення нового числа натурального ряду. Особливості ознайомлення з обчислювальною діяльністю. Ознайомлення з цифрами, знаками. Склад числа з одиниць, двох менших чисел. Порядкова лічба. Натуральний ряд чисел, їх взаємозалежність. Особливості навчання дітей розв'язування задач та прикладів. Види арифметичних задач. Методичні прийоми в навчанні вирішення арифметичних задач та прикладів.

Тема 4. Формування в дітей уявлень про величину предметів та їх вимірювання.

Поняття про величину. Особливості сприймання величини дітьми дошкільного віку. Завдання ознайомлення дошкільників з величиною предметів. Методи і прийоми формування уявлень про величину предметів у різних вікових групах. Особливості навчання дітей елементів навчальної діяльності.

Тема 5. Формування в дітей-дошкільників уявлень про форму предметів.

Методика формування уявлень про форму предметів та геометричні фігури в різних вікових групах. Поняття про форму предметів. Особливості сприймання форм предметів та геометричних фігур дітьми раннього та дошкільного віку. Завдання з ознайомлення дітей з формою предметів та геометричними фігурами. Методика ознайомлення дітей з формою предметів та геометричними фігурами в різних вікових групах.

Тема 6. Формування просторових уявлень у дошкільників.

Поняття про простір і просторові орієнтири. Особливості сприймання простору дітьми раннього та дошкільного віку. Завдання формування в дітей уявлень про простір. Методика формування просторових уявлень у дітей різних вікових груп.

Тема 7. Формування в дітей дошкільного віку уявлень про час.

Час і його особливості. Завдання з навчання дітей орієнтування в часі та формування часових уявлень у дітей дошкільного віку. Методика формування часових уявлень у дітей дошкільного віку та орієнтування їх у часі.

4. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Фахове вступне випробування проводиться у формі тестування.

Для проведення тестування формуються екзаменаційні групи в порядку реєстрації документів. Список допущених до тестування ухвалюється рішенням приймальної комісії, про що складається відповідний протокол.

Голова фахової атестаційної комісії, який відповідає за проведення вступного випробування, попередньо складає необхідні екзаменаційні матеріали: програми фахових вступних випробувань, тестові завдання, критерії оцінювання відповіді вступника.

Тестові завдання складаються відповідно до Програм фахових вступних випробувань. Програми фахових вступних випробувань оприлюднюються на офіційному сайті МНУ імені В. О. Сухомлинського (<http://www.mdu.edu.ua>). Фахове вступне випробування проводиться у строки, передбачені Правилами прийому до Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського.

Розклад фахових вступних випробувань, що проводяться МНУ імені В. О. Сухомлинського, затверджується головою Приймальної комісії і оприлюднюється шляхом розміщення на веб-сайті МНУ імені В. О. Сухомлинського та інформаційному стенді Приймальної комісії не пізніше ніж за три дні до початку прийому заяв та документів для вступу на навчання за відповідними ступенями та формами навчання.

На тестування вступник з'являється з паспортом.

Вступник одержує варіант завдання, який містить 20 тестових завдань, для кожного з яких передбачено 4 варіанти відповідей.

Абітурієнту необхідно для кожного завдання знайти правильну відповідь і позначити її у картці відповідей у рядку, який відповідає номеру цього завдання. Кожне завдання передбачає один правильний варіант відповіді. На виконання тестового завдання відводиться 2 астрономічні години (120 хвилин).

За результатами вступних випробувань проводиться оцінка рівня фахових знань за наступними критеріями.

Вірне виконання усіх 20 тестових завдань оцінюється в 100 балів. Кількість балів за правильну відповідь на одне тестове завдання – 5. Відсутність правильних відповідей оцінюється в 0 балів.

Апеляція вступника щодо екзаменаційної оцінки (кількості балів), отриманої на вступному випробуванні у МНУ імені В. О. Сухомлинського,

повинна подаватись особисто вступником не пізніше наступного робочого дня після оголошення екзаменаційної оцінки.

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

I. Дошкільна лінгводидактика

1. Богуш А. М., Гавриш Н. В. Дошкільна лінгводидактика: Теорія та методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах. Підручник/ За ред.. А.М. Богуш. Друге видання, доповнене. К.: Видавничий Дім «Слово», 2011. 704 с.

2. Богуш А.М. Мовленнєво-ігрова діяльність дошкільників: мовленнєві ігри, ситуації, вправи: Навчальний посібник. К.: Слово, 2015

3. Богуш А. М., Гавриш Н. В. Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей у дошкільних навчальних закладах: підручник для студентів вищих навчальних закладів факультетів дошкільної освіти : Підручник. К.: Слово, 2014.

4. Трифонова О. С. Формування фонетичної компетенції в дітей 5-го року життя [навчально-методичний посібник]. Миколаїв : Іліон, 2015. 241 с.

5. Кахаєва Л.Є. Мовленнєвий розвиток старших дошкільників: Посібник. - Х.: Основа, 2014.

6. Калмикова Л. О. Формування у дітей старшого дошкільного віку мовленнєвої діяльності: діагностико-розвивальний комплекс: навчально-методичний посібник. – Київ: Видавничий Дім «Слово». 2016. 384 с.

7. Психологія мовлення і психолінгвістика: навч. пос. Для студентів ВНЗ / Під ред. Л. О. Калмикової. К.: Переяслав-Хмельницький педагогічний інститут, в-во «Фенікс», 2008. 235 с.

II. Екологія та природознавство з методикою навчання

1. Методика ознайомлення дітей з природою: Хрестоматія: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів: Навчальний посібник. К.: Слово, 2012

2. Базовий компонент дошкільної освіти. Київ, 2012

3. Пинзеник О.М. Методика викладання дисциплін природознавчого циклу: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів: Методичний посібник. К.: Кондор, 2015

4. Основи природознавства: підручник для студентів вищих навчальних закладів: Підручник. К.: Видавничий центр "Академія", 2014

5. Луцан Н.І. «Людина і світ» в інноваційних педагогічних технологіях: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів: Навчальний посібник. К.: Слово, 2012

6. Яришева Н.Ф. Методика ознайомлення дітей з природою. Київ: Вища школа, 1993.

III. Теорія та методика формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку

1. Степанова Т.М. Навчаємо математики: формування елементар. мат. уявлень у дітей старш. Дошк. віку: навч.-метод. посіб. К. : Генеза, 2014. 112с.
2. Степанова Т.М. Навчаємо математики: формування елементар. мат. уявлень у дітей старш. Дошк. віку: навч.-метод. посіб. К. : Генеза, 2013. 48 с.
3. Степанова Т.М. Індивідуалізація і диференціація навчання математики дітей старшого дошкільного віку: монографія. К.: Видавничий Дім «Слово», 2010. 209 с.
4. Артемова Л.В. Колір, форма, величина, число. К.: Томіріс, 1997.
5. Баглаєва Н. Сучасні підходи до логіко-математичного розвитку дошкільнят // Дошкільнє вихован. 1999. № 7. С. 3 - 4.
6. Баглаєва Н. Розвиток логічних умінь дитини. Серіація за величиною, масою, об'ємом, розташуванням у просторі // Дошкільнє виховання, 2000. №10. С. 8- 11.
7. Методика формування елементарних математичних уявлень у дітей / Під заг. ред. Грибанової О.К. К.: Вища школа, 1987.
8. Щербакова Г.Й. Организация обучения дошкольников математике по разноуровневым программам: методические рекомендации / Щербакова Е.Й., Степанова Т.М. Запорожье, 1994. 98 с.